

КОВТУНЕНКО
Ксенія Валеріївна
k.v.kovtunenکو@mzeid.in

УДК 339.16

АНДРІЙЧУК
Сергій Сергійович

**ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ
ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ
КОМЕРЦІЇ В УКРАЇНІ**

д.е.н., професор, завідувач
кафедри, Одеський
національний політехнічний
університет

**ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF
USING E-COMMERCE IN UKRAINE**

студент, Одеський
національний політехнічний
університет

KOVTUNENKO Kseniia Valeriivna – Doctor of Economics, Professor, Head of Department, Odesa National Polytechnic University

ANDRIICHUK Serhii Serhiiiovych – student, Odesa National Polytechnic University

У статті були розглянуті переваги та основні недоліки використання електронної комерції. Серед основних переваг виявлено: значна економія часу, економія витрат, можливість створювати нові види послуг, розширення ринку, спрощена система оподаткування для підприємців та інші. Розглянуті наступні недоліки: відсутність гнучкої взаємодії між підприємцем і клієнтом, недостатня надійність системи в цілому, необхідність використовувати посередників для доставки товару тощо. Можна сказати, що переваги від використання електронної комерції переважають над недоліками і тому доцільно продовжувати розвивати даний напрям ведення підприємницької діяльності.

* * *

В статье были рассмотрены преимущества и основные недостатки использования электронной коммерции. Среди основных преимуществ было выявлено: экономия времени, экономия затрат, возможность создавать новые виды услуг, расширение рынка, упрощения системы налогообложения для предпринимателей и т.д. Рассмотрены следующие недостатки: отсутствие гибкого взаимодействия между предпринимателем и клиентом, недостаточная надежность системы, необходимость использования посредников для доставки товара и т.п. Можно сказать, что преимущества от использования электронной коммерции преобладают над недостатками и потому рационально продолжать развивать данное направление ведения предпринимательской деятельности.

* * *

Introduction. In today's harsh conditions on the market for domestic entrepreneurs it is becoming increasingly important to find the advantages of doing business over other competitors. The use of information technology tools is one of the methods to gain such an advantage and can be realized through the electron commerce which has been developing in recent years. The issue of the advantages and disadvantages of e-commerce for Ukrainian entrepreneurs has been paid insufficient attention.

The purpose of the article is to identify the main advantages and disadvantages of using e-commerce at Ukrainian enterprises.

Results. Under the e-commerce can be understood a set of information technology tools through which various business processes are implemented in order to profit.

The advantages of using e-commerce were considered: significant time savings due to quick access to information and customers and no need to communicate with consumers personally; cost savings which manifests itself in reducing the cost of maintaining buildings and salaries of employees; possibility to create new types of services which are based exclusively on the interaction of the manufacturer and the consumer in an online mode: intermediary services, electron delivery, reference information service etc.; market expansion; no need for transportation; simplified taxation system for entrepreneurs; the ability to work without interruption.

Also in the article the main disadvantages of using e-commerce are considered: lack of flexible interaction between the entrepreneur and the client; insufficient reliability of the system; insufficiently developed tools for promoting products or services; the need to use intermediaries to deliver goods; availability of information to competitors; possibility of violation of intellectual property rights.

Conclusion. The use of e-commerce has both advantages and disadvantages but almost all the disadvantages are due to the relatively recent occurrence of such a concept especially in the practice of domestic entrepreneurs. It can be said that the advantages of using e-commerce are dominating over the disadvantages and therefore it is advisable to continue to develop this direction of business.

Ключові слова: електронна комерція, переваги, недоліки, Інтернет, бізнес

Ключевые слова: электронная коммерция, преимущества, недостатки, Интернет, бизнес

Keywords: e-commerce, advantages, disadvantages, Internet, business

ВСТУП

У сучасних жорстких умовах на ринку для вітчизняних підприємців стає дедалі важливішим пошук переваг ведення бізнесу над іншими конкурентами. Використання засобів інформаційних технологій є одним із методів отримання такої переваги та може бути реалізованим через електронну комерцію, яка в останні роки почала активно розвиватися.

Питанню електронної комерції приділяли увагу

багато науковців, серед яких: А.М. Одарченко [2], який описав перспективи розвитку електронної комерції в Україні; В.М. Полях [3] (розглянув теоретико-правові засади електронної комерції); Т.Н. Тарадаскіна [4]; Л.Л. Філіппова [5]; Н.О. Чучко; Г.М. Лозікова [7]; О.І. Шалева [8] та інші.

Однак питанню переваг та недоліків електронної комерції саме для українських підприємців було приділено недостатньо уваги.

МЕТА РОБОТИ полягає у виявленні основних переваг та недоліків використання електронної комерції на підприємствах України.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Під час написання статті використовувалися наступні методи дослідження: аналіз та узагальнення інформації стосовно застосування електронної комерції на підприємствах.

РЕЗУЛЬТАТИ

Під електронною комерцією можна розуміти сукупність засобів інформаційних технологій за допомогою яких реалізуються різні бізнес-процеси з ме-

тою отримання прибутку. Інакше кажучи, це процес взаємодії суб'єктів господарювання через інформаційні мережі, як правило, через мережу Інтернет.

В Україні електронна комерція лише починає розповсюджуватися, але вітчизняні підприємці вже відчули переваги, які можна отримати від її використання. Але також існують і недоліки такої форми ведення бізнесу, і слід зазначити, що крім стандартних недоліків, характерних для електронної комерції в цілому, є ще й недоліки, які притаманні веденню бізнесу з використанням електронної комерції саме в Україні.

Розглянемо переваги та недоліки використання електронної комерції на території України (рис. 1).

Рис. 1. Переваги та недоліки використання електронної комерції

Першою і головною перевагою звичайно можна вважати значну економію часу. Економія часу відбувається за рахунок швидкого доступу до інформації та клієнтів, відсутності необхідності спілкуватися із споживачами продукції чи послуги особисто. Крім того, підприємство через мережу може швидко отримувати дані про ціни на сировину, ціни конкурентів, тенденції на ринку тощо.

На жаль, дана перевага на Україні не завжди дає очікуваний результат. Так, інформація з мережі може бути неточною або взагалі невірною, тому має бути налагоджена система пошуку достовірної інформації, що, на жаль, на Україні поки ще важко реалізувати. Адже для цього потрібно мати не тільки кваліфікованих спеціалістів, але й відповідне програмне забезпечення.

Також відсутність особистого контакту із споживачами може мати негативні наслідки, оскільки в Україні все ще багато людей дотримуються застарілих поглядів і не довіряють мережі Інтернет, особливо це стосується старше покоління. До того ж у мережі багато шахраїв і боротьба з ними поки ще не відображається в законодавстві на належному рівні. Але дана проблема вирішиться з часом і вже все більше людей стають активними користувачами Інтернету.

Друга перевага – економія витрат, яка проявля-

ється, насамперед, через скорочення витрат на утримання споруд та заробітну плату співробітників. Інструменти електронної комерції надають можливість вести бізнес будь-яких розмірів без використання великих приміщень для його організації. Також відсутня потреба у залученні великої кількості робітників, оскільки більшу частину роботи виконує комп'ютер і лише слід мати декілька спеціалістів, які б контролювали діяльність машини.

З цього випливають ще дві проблеми, з якими стикаються українські підприємці: великі ціни на техніку та погано налагоджену систему освіти.

Для малих підприємств може бути важко забезпечити себе необхідною технікою для ведення ефективного процесу використання електронної комерції через відсутність коштів [6]. Однієї машини зазвичай недостатньо і техніка має бути потужною і надійною, адже в ній буде утримуватися важлива та секретна інформація, яку слід захищати. Отже, крім потужних комп'ютерів, підприємцю також знадобиться відповідне програмне забезпечення. Не всі малі підприємства можуть дозволити собі такі великі стартові витрати [1].

Відносно освіти можна сказати, що хоча існують приватні школи та коледжі, які готують відповідних ІТ спеціалістів, у державних університетах все ще

практикують старі методи викладання, що взагалі не підходить для нових сфер діяльності. Крім того, такі установи не забезпечені новим обладнанням, тому навіть з великим бажанням викладачу важко навчати студентів новим технологіям без наглядної демонстрації.

Третя перевага – можливість створювати нові види послуг, які базуються виключно на взаємодії виробника та споживача в онлайн режимі: посередницькі послуги, електронна доставка, послуга з надання довідкової інформації тощо [5].

Четверта перевага – розширення ринку. Для мережі Інтернет майже немає ніяких стримуючих меж, – це надає можливість працювати як з вітчизняними, так і з зарубіжними клієнтами, укладати угоди з іноземними партнерами тощо.

Стосовно цієї переваги стримуючим фактором для вітчизняних підприємців є відсутність достатньої бази знань для праці з іноземними клієнтами чи партнерами [8]. Насамперед це стосується знань іноземної мови та законодавства інших країн. На жаль, в Україні погано розвинута система навчання іноземним мовам як у школах, так і у вищих навчальних закладах. Тоді як за кордоном іноземну мову можна вивчати додатково за бажанням на безоплатній основі, у вітчизняних закладах освіти така можливість не передбачена. Законодавству інших країн взагалі майже не приділяється увага й за необхідності студент має самостійно вивчати таку інформацію.

П'ята перевага – відсутність необхідності у транспортуванні. Дана перевага доповнює перші дві, оскільки завдяки мережі можна швидко без використання транспортних засобів доставити до кінцевого споживача продукцію (економія часу та витрат). Однак лише частина продукції може бути передана таким способом, так, наприклад, побутову техніку через Інтернет доставити неможливо, тому дана перевага носить відносний характер.

Шоста перевага – спрощена система оподаткування для підприємців.

Сьома перевага – можливість працювати безперервно. Дана перевага допомагає уникнути втрати клієнтів через їхню зайнятість і неможливість відвідати магазин фізично у певні робочі одиниці. Хоча в цьому разі виникає потреба у цілодобовому моніторингу електронної платформи у мережі [3].

Незважаючи на всі переваги використання електронної комерції існують також і недоліки, які розглядаються нижче.

Перший недолік – відсутність гнучкої взаємодії між підприємцем і клієнтом. Без особистого контакту стає неможливим обговорення усіх суперечних питань для пошуку оптимальних умов взаємодії. Тому може трапитися ситуація, що клієнт залишиться незадоволеним отриманим результатом, що призведе до втрати цього клієнта як потенційного споживача [7].

Другий недолік – недостатня надійність системи в цілому. Через те, що інформаційні технології знаходяться все ще на стадії розвитку, існує багато можливостей для шахраїв реалізовувати свою злочинну діяльність і за таких умов уникнути покарання. І проблема не тільки у слабких місцях інформаційних технологій, а й у законодавстві, в якому все ще не відображаються усі можливі ситуації, які можуть створити шахраї.

Третій недолік – недостатньо розвинуті інструменти просування продукції чи послуги. Це стосується, насамперед, реклами, яку за бажанням легко можна вимкнути, на відміну від, наприклад, телебачення, де відсутня така функція [2].

Четвертий недолік – необхідність використовувати посередників для доставки товару. Цей недолік стосується лише тих підприємств, де відсутня власна інфраструктура доставки, що зустрічається все частіше, оскільки підприємцям вигідно повністю переходити на електронну форму функціонування. Зміст недоліку полягає у відсутності зацікавленості посередників у задоволенні споживача, тому часто можуть виникати ситуації, коли товар був доставлений невчасно або навіть пошкодженим. За цих обставин негативні відгуки отримає саме виробник (продавець), а не посередник [4].

П'ятий недолік – доступність інформації конкурентам. Цей недолік можна розглядати як протилежність першої переваги. Як наслідок, у підприємців відсутня можливість підвищувати ціну, оскільки цим можуть скористатися конкуренти і переманити клієнтів до себе.

Шостий недолік – можливість порушення прав інтелектуальної власності. Через доступність інформації про продукцію чи послугу для широких мас населення, можливі ситуації неправомірних присвоєнь чужих ідей та розробок, тоді як система патентування та видача свідоцтв авторських прав лише почала розвиватися.

ВИСНОВКИ

Отже, використання електронної комерції має як переваги, так і недоліки, але майже всі недоліки виникають через відносно нещодавнє виникнення такого поняття, особливо у практиці діяльності вітчизняних підприємців. Можна сказати, що переваги від використання електронної комерції переважають над недоліками і тому доцільно продовжувати розвивати даний напрям ведення підприємницької діяльності.

Особливу увагу у подальших розробках слід приділити корегуванню законодавства під нові вимоги ведення бізнесу, адже правова база являється основою комерційної діяльності в цілому.

Список використаних джерел

1. Ковалик О.А. Інфраструктура підтримки малого бізнесу: сучасний стан та перспективи розвитку. *Економіка. Фінанси. Право*. 2015. № 4/1. С. 7-9.
2. Ковтуненко К.В. Особливості ризиків комерціалізації наукових розробок. *Інноваційна економіка*. 2013. № 5(43). С. 195-197.
3. Полях В.М., Кривошеєва Н.М., Ключко В.М., Чуйко Н.В. *Електронна комерція: теоретико-правові засади та сучасний стан в Україні*. Економічні науки. 2017. № 5. С. 11-17.
4. Тарадаскіна Т.Н., Стрельчук О.М., Терешко Ю.В. *Електронна комерція*. Одеса, 2011. 127 с.
5. Філіпова Л.Л. *Електронна комерція: за і проти. Технічний прогрес та ефективність виробництва*. 2013. № 44. С. 58-65.
6. Чибісов Ю.В., Шульга Ю.С. *Застосування методів багатокритеріальної оптимізації. Транспортні системи та технології перевезень*. Дніпропетровськ, 2014. Вип. 7. С. 65-72.
7. Чучко Н.О., Лозікова Г.М. *Електронна торгівля в системі світогосподарських відносин*. *Економіка промисловості*. 2011. № 4. С. 153-158.

8. Шалева О.І. Електронна комерція: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 216 с.

References

1. Kovalyk O.A. *Small Business Support Infrastructure: Current Status and Development Prospects. Economics. Finances. Law.* № 4/1. pp. 7-9. (in Ukrainian).
2. Kovtunenکو K.V. *Features of risks of commercialization of scientific developments. Innovative economics.* 2013. № 5(43). pp. 195-197. (in Ukrainian).
3. Poliakh V.M., Kryvosheieva N.M., Klochko V.M., Chuiko N.V. *E-commerce: theoretical and legal basis and the current state of Ukraine. Economic Sciences.* 2017. № 5. pp. 11-17 (in Ukrainian).
4. Taradaskina T.N., Strelchuk O.M., Tereshko Yu.V. *E-commerce. Odesa, 2011. 127 p. (in Ukrainian).*
5. Filippova L.L. *E-commerce: for and against. Technical progress and production efficiency.* 2013. № 44, pp. 58-65 (in Ukrainian).
6. Chybisov Yu.V., Shulha Yu.S. *Application of multi-criteria optimization methods. Transportation systems and transportation technologies. Dnipropetrovsk, 2014. Vol. 7. pp. 65-72 (in Ukrainian).*
7. Chuchko N.O., Lozikova H.M. *E-commerce in the system of world economic relations. Economics of the industry.* 2011. № 4. pp. 153-158 (in Ukrainian).
8. Shaleva O.I. *E-commerce: tutorial. Kyiv: Center for Educational Literature, 2011. 216 p. (in Ukrainian).*